

Στόχοι και κατευθύνσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ενότητα 7: Ρατσισμός και σχολείο

Αναστασία Κεσίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Αντιμετώπιση του ρατσισμού στο σχολείο (1)

- Αν δεν καταπολεμηθεί ο ρατσισμός στο σχολείο, δεν μπορούν να επιτευχθούν οι βασικοί στόχοι της εκπαίδευσης.
- Η αντιρατσιστική οπτική γωνία μπορεί να ενσωματωθεί σε κάθε γνωστικό αντικείμενο και σε κάθε τρόπο διδασκαλίας (Τσιάκαλος 2000: 179-329).
- Το σχολείο αποτελεί καθρέφτη όλων των σημαντικών κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών και εξελίξεων.

Αντιμετώπιση του ρατσισμού στο σχολείο (2)

- Ειδική ευθύνη του σχολείου → έχει δυνατότητα παρέμβασης στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων (Γκότοβος 1996: 75)
- Ποιο είναι το ζητούμενο:
 - ✓ Η ανομοιογένεια και η διαφορετικότητα δεν είναι ανωμαλία, αντίθετα είναι η φυσιολογική κατάσταση. Είναι θέμα πολιτικής βούληση αν η ανομοιογένεια θα γίνει αιτία συγκρούσεων ή μοχλός δημιουργικότητας [φιλοσοφία του πλουραλισμού]

Αντιμετώπιση του ρατσισμού στο σχολείο (3)

- ✓ Ανοιχτό μυαλό στο διαφορετικό και στην αλλαγή
- ✓ Δημιουργία ανοιχτού περιβάλλοντος που:
 - ↳ στα παιδιά των μειονοτήτων, ① θα παρέχει τη δυνατότητα να αναπτύσσουν όλο το δυναμικό τους και παράλληλα ② θα παρέχει αισθήματα αυτοεκτίμησης και ισότητας με τους συνομηλίκους τους από την κυρίαρχη ομάδα
 - ↳ στα παιδιά της κυρίαρχης ομάδας θα καλλιεργεί ευαισθησία και σεβασμό για το διαφορετικό- η διαφορετικότητα είναι φυσιολογική κατάσταση και όχι ανωμαλία

(Γκότοβος 1996: 107-110, Τριλίβα κ.α. 2008: 23-24)

Η κατάσταση στο σχολείο (1)

Η κατάσταση στο σχολείο, όπως είναι διαμορφωμένη σήμερα:

- Ακόμη και σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες ο προσανατολισμός είναι μονοπολιτισμικός
- Η κυρίαρχη ομάδα επιβάλλει τις αξίες της και καθορίζει τα πάντα:
 - ✓ οργάνωση σχολείου
 - ✓ άποψη για το τί συνιστά γνώση και τί αξίζει να διδάσκεται στο σχολείο
 - ✓ παιδαγωγικές τεχνικές

Η κατάσταση στο σχολείο (2)

- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος είναι να διασώσει την κυρίαρχη κουλτούρα στα νέα μέλη της κοινωνίας εξασφαλίζοντας έτσι τη διατήρηση και αναπαραγωγή της.
- Υπό αυτό το σύστημα:
 - ↳ δεν καλλιεργείται η ευαισθησία και ο σεβασμός για το διαφορετικό

Η κατάσταση στο σχολείο (3)

↳ τα παιδιά της κυρίαρχης ομάδας μαθαίνουν να αγνοούν άλλους πολιτισμούς, αναπτύσσουν στερεότυπα και καχυποψία για καθετί διαφορετικό

↳ οι μαθητές στερούνται έναν πλούτο ερεθισμάτων που θα μπορούσαν να αυξήσουν την περιέργεια και την ερευνητική διάθεσή τους, κάτι που θα είχε θετικότερες συνέπειες στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της «ολικής εκπαίδευσης»

Η κατάσταση στο σχολείο (4)

↳ ό,τι δεν ανταποκρίνεται στα δικά μας πρότυπα για τον κόσμο απορρίπτεται

↳ Τα παιδιά από μειονότητες βιώνουν :
περιφρόνηση ή ίσως αδιαφορία/ συμπόνια ➔
συστήματα άμυνας που τους οδηγούν σε
συμπεριφορές όπως: παθητικότητα/ δουλικότητα/
αμυντική ή άκρως επιθετική συμπεριφορά,
αισθήματα κατωτερότητας και ανεπάρκειας,
εθνοκεντρικές στάσεις ίδιες με τους συνομηλίκους
τους

(Δαμανάκης 2002, Κεσίδου 2008: 21-24, Dietrich 2006)

Βιβλιογραφία (1)

1. Γκότοβος, Α. (1996), *Ρατσισμός. Κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές όψεις μιας ιδεολογίας και μιας πρακτικής*, Αθήνα: Γ. Γ.Λ.Ε.
2. Δαμανάκης, Μ. (2002), *Η Εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα: Διαπολιτισμική Προσέγγιση*, Αθήνα: Gutenberg.
3. Dietrich, I. (2006), «Παιδεία και πολυπολιτισμικότητα- η μεταβολή των αιτημάτων προς τα σχολεία», στο: Δ. Χατζηδήμου-Χ. Βιτσιλάκη, (επιμ.), *Το σχολείο στην κοινωνία της πληροφορίας και της πολυπολιτισμικότητας*, Πρακτικά ΙΑ΄ Διεθνούς Συνεδρίου της ΠΕΕ, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 45-60.

Βιβλιογραφία (2)

4. Κεσίδου, Α. (2008), «Διαπολιτισμική εκπαίδευση: μια εισαγωγή», στο: Ζ. Παπαναούμ/ Δ. Μαυροσκούφης (επιμ.), *Οδηγός επιμόρφωσης- Διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή, Έργο: «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»*, Θεσσαλονίκη: Λιθογραφία, 21-36.
5. Τριλίβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ., Χατζηνικολάου, Σ. (2008), *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος...απλά διαφορετικός! Ασκήσεις ευαισθητοποιήσεις στη διαφορετικότητα για παιδιά δημοτικού και γυμνασίου*, Αθήνα: Gutenberg.
6. Τσιάκαλος, Γ. (2000), *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γεωργία Μπουρουτζή
Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

